

Erpur Snær Hansen¹, Broddi Reyr Hansen² og Jóhann Óli Hilmarsson³

¹Náttúrustofa Suðurlands, Strandvegur 50, 900 Vestmannaeyjar:

E-mail: erpur@nattsud.is.

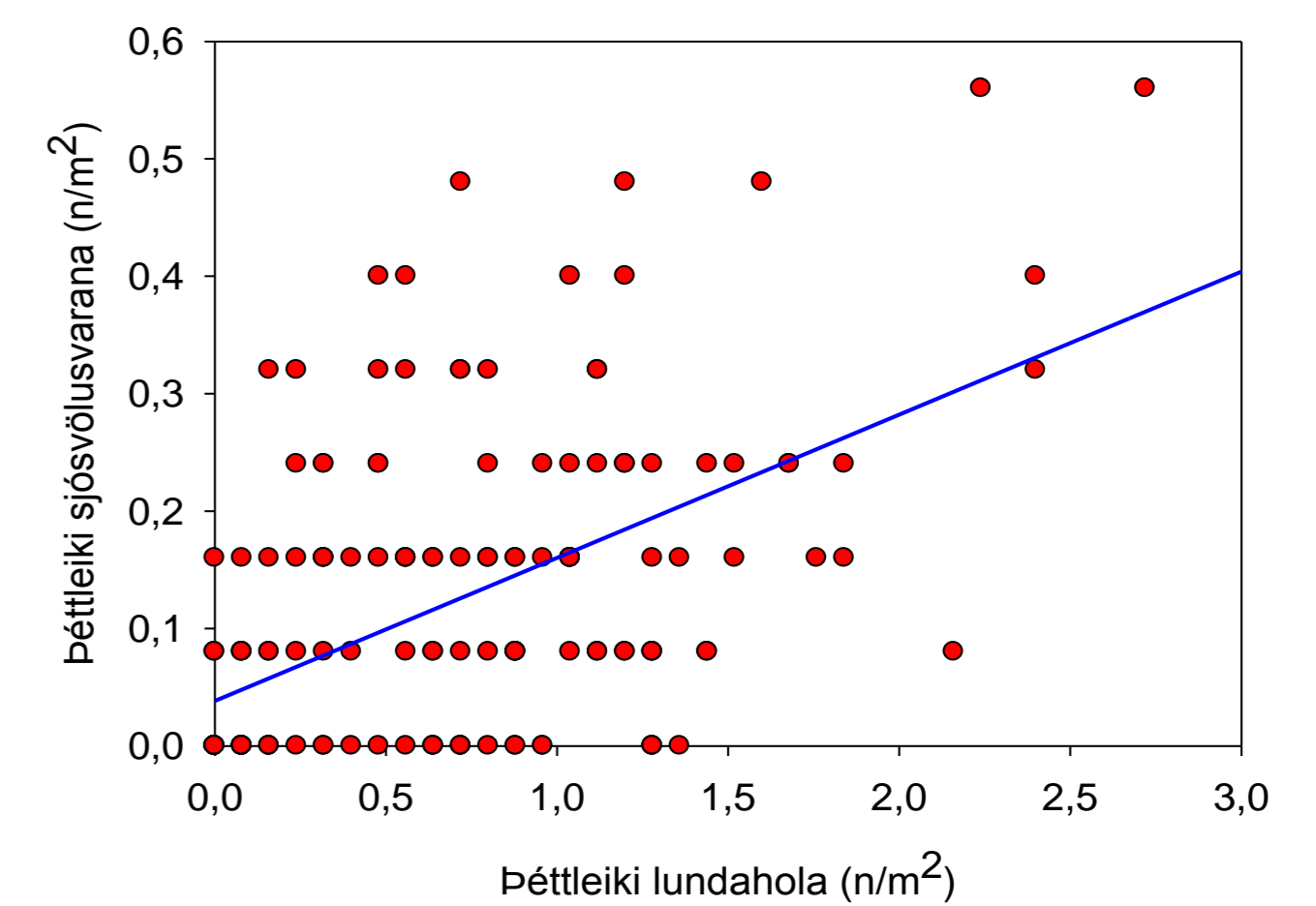
²Hólaskóli, Hólar í Hjaltadal, 551 Skagafjörður.

³Símonarhúsum, 825 Stokkseyri.

ÚTDRÁTTUR

Hér er lýst áður óþekktu sambandi varphátta sjósvölu (*Oceanodroma leucorhoa*) við lunda (*Fratercula arctica*) og það hagnýtt til að reikna út stofnstærð stærstu sjósvölubýggðar Evrópu í Vestmannaeyjum: 196.100 ± 28.500 pör ($\pm 95\%$ öryggismörk).

Samband varpútbreiðslu tegundanna í Elliðaey er tölfræðilega marktækt og sterkt. Fylgni varppétteleika milli tegundanna er há og tölfræðilega marktæk. Samkvæmt frumathugunum voru 20 (57%) af 35 sjósvöluloholum grafnar innan úr lundaholum.

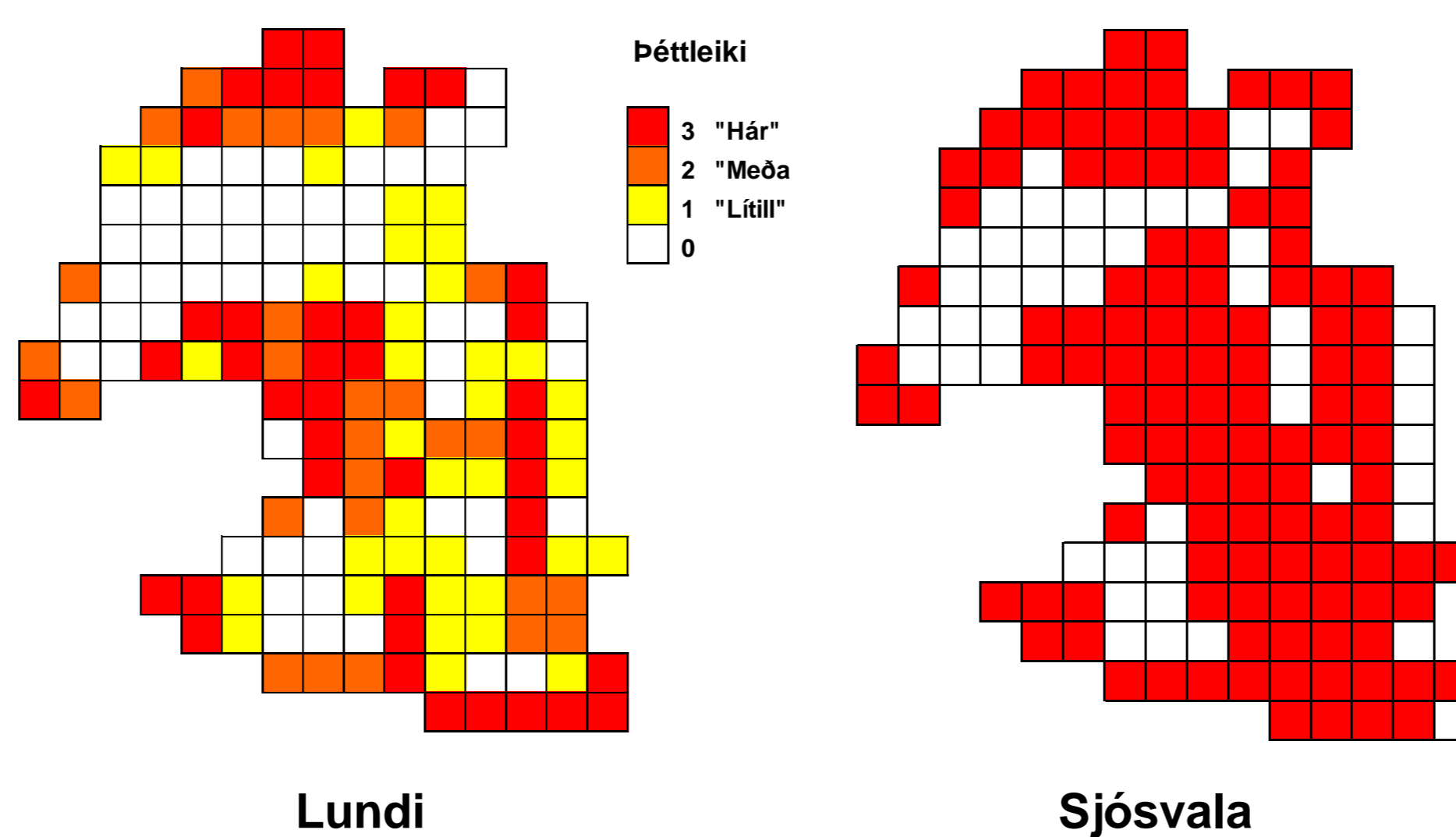
Mynd 4. Fylgni varppétteleika sjósvölu og lunda. ($r_p=0.55$, $P<0.0001$, $v=164$. Aðhvarf: $F_{1,165}=70.320$, $P<0.0001$, $R^2=30.0\%$).

AÐFERÐIR

► **Varpútbreiðsla** sjósvölu í Vestmannaeyjum var könnuð 1986-1991 (Mynd 1.). Í Elliðaey (Mynd 3., $63^\circ 28'N$, $20^\circ 11'V$) var varpútbreiðsla lunda (metin í 4 þéttleikaflokka) og sjósvölu kortlögð með 162 jafndreifðum 400 m^2 hringreitum í júní 1991 (Mynd 2). 90 m eru á milli miðpunkta reita.

► **Varppétteleiki** lunda og sjósvölu í Elliðaey var mældur með $246 \times 12,5 \text{ m}^2$ reitum í tveim reitarniðum í Hábarði og Bunka (samtals $3,075 \text{ m}^2$, Mynd 2.) með því að telja allar lundaholur og nætursvaranir (23:00-04:00) sjósvölu við spilun hljóðupptöku kall- og kurrhljóða karlfugls úr Elliðaey (James & Robertson 1985, Taoka o.fl. 1989b, a, Ratcliffe o.fl. 1998).

► **Stofnstærð** er reiknuð sem margfeldi $F \times (S/F) \times b \times C$. F er flatarmál lundabýggða þar sem sjósvölu verpur (Mynd 1.), (*Erpur S. Hansen & Arnþór Garðarsson 2009.*), S/F er hlutfall flatarmáls sjósvölubýggða af flatarmáli lundabýggða, b er meðalþéttleiki sjósvölulohola, og C er svörunarleiðrétting. Svörunarleiðrétting leiðréttr bæði fyrir kynjaskekkju (aðeins er spilað fyrir karlfugla) og þá karlfugla sem ekki svara (um 13%) $C=1/0,434=2.30$ (Murray o.fl. 2008).

Mynd 2. Samband varpútbreiðslu beggja tegunda í Elliðaey er tölfræðilega marktækt ($\chi^2=64.256$, $f.t.=1$, $P<0.0001$). Staðsetning reitarniða: rauð box.

Tafla 1. Samband varpútbreiðslu er sterkt. Samleitnivísitölur varpútbreiðslu eru háar!

Vísitala	Gildi (spönn: 0-1)
Ochiai	0.874
Dice	0.873
Jaccard	0.774

Mynd 3. Vestmannaeyjabær, Nýahraun frá gosinu 1973, Elliðaey, og Eyjafjallajökull. Ljósmynd Arnþór Garðarsson.

Flatarmál byggða og þéttleiki

- Flatarmál sjósvölubýggða (S/F) er **1,0952** af flatarmáli lundabýggða í Elliðaey, var notað til að áætla flatarmál annarra sjósvölubýggða (Mynd 2.).
- Heildarflatarmál allra sjósvölubýggða leiðréttr fyrir halla er **721.100 m²**.
- Meðalþéttleiki sjósvölusvarana (b) í Elliðaey var **0.118 m² 0.137 S.D.** ($n=246$).

Tafla 2. Byggðatal sjósvölu

Eyja	Pör	95% C.I.
Álsey	52.300	7.600
Bjarnarey	48.800	7.100
Elliðaey	49.000	7.100
Suðurey	22.600	3.300
Brandur	10.200	1.500
Hellisey	5.800	800
Smáeyjar (3 eyjar)	7.400	1.100
Stofnstærðarmat	196.100	28.500

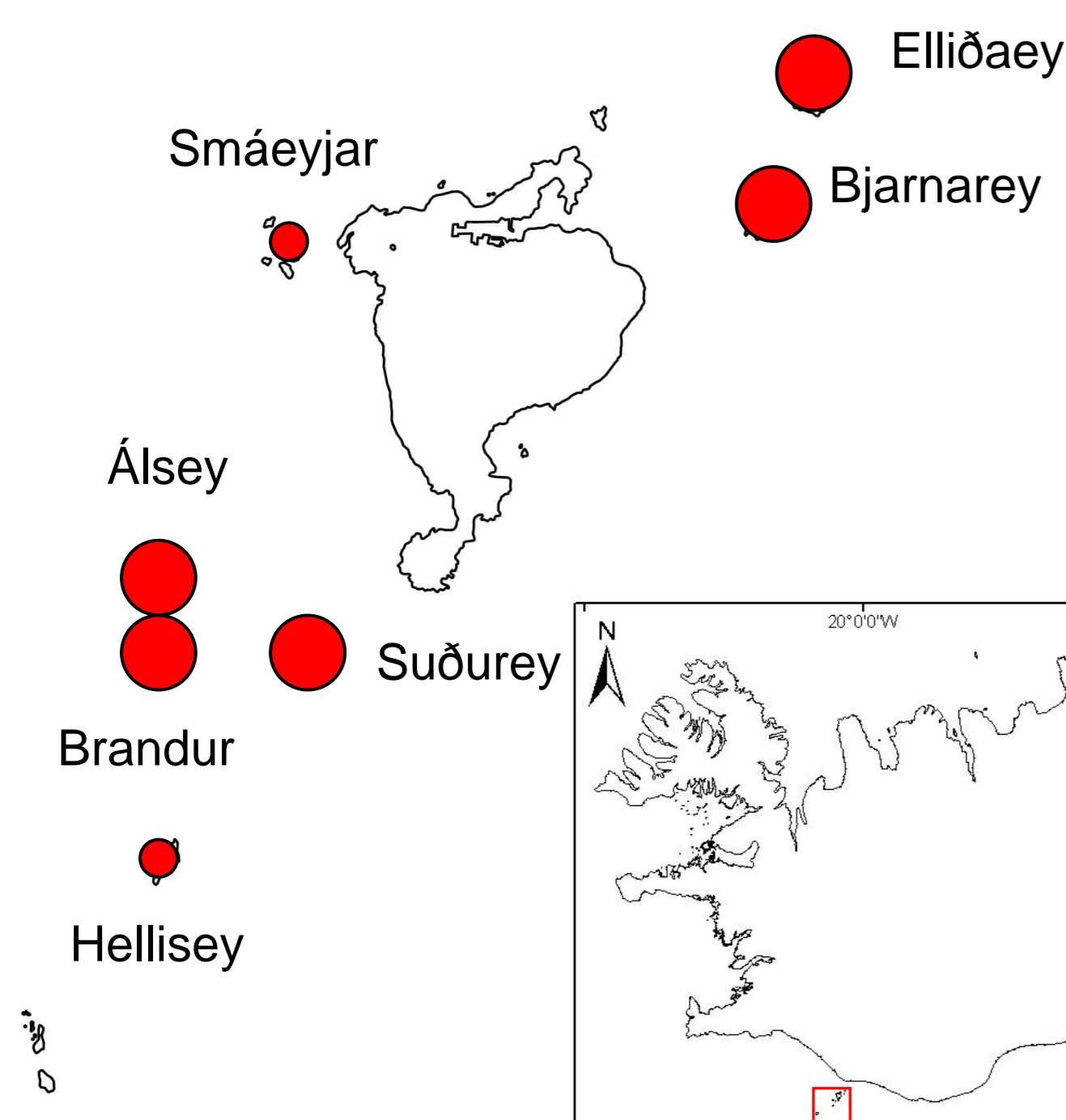
HEIMILDIR

- Hansen, Erpur S. & Arnþór Garðarsson (2009). Lundatal Vestmannaeyja. Handrit.
- James P.C., & H.A. Robertson (1985) The use of playback recordings to detect and census nocturnal burrowing seabirds. *Seabird* 8: 18-20.
- Murray, S., S. Money, A. Griffin, & P.I. Mitchell (2008). A survey of Leach's *Oceanodroma leucorhoa* and European Storm-petrel *Hydrobates pelagicus* populations on North Rona and Sula Sgeir, Western Isles, Scotland. *Seabird* 21: 32-43.
- Ratcliffe N., Vaughan D., Whyte C., & Shepherd M. (1998) Development of playback census methods for Storm Petrels *Hydrobates pelagicus*. *Bird Study* 45: 302-312.
- Taoka M., Sato K., Kamada T., & Okumura H. (1989a) Heterosexual response to playback calls of the Leach's Storm Petrel *Oceanodroma leucorhoa*. *Journal of Yamashina Institute of Ornithology* 20: 82-90.
- Taoka M., Sato K., Kamada T., & Okumura H. (1989b) Sexual dimorphism of chatter-calls and vocal sex recognition in Leach's Storm Petrels (*Oceanodroma leucorhoa*). *Auk* 106: 498-501.

ÞAKKIR

Fá Arnþór Garðarsson, Ólafur Jónsson, Hermann Einarsson, Veiðifélag Elliðaeyjar, og allir aðstoðarmenn í gegnum árin fá bestu þakkir. Fjárstuðning veittu Bæjarráð Vestmannaeyja og Þjóðhátíðarsjóður.

NIÐURSTÖÐUR

Mynd 1. Varpútbreiðsla sjósvölu á Íslandi og Vestmanneyjum (sjá Töflu 2.).